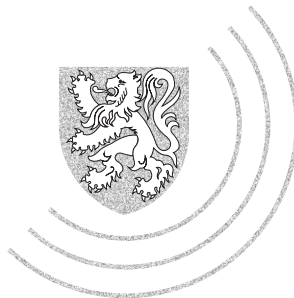

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Leefmilieu

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Ludo Sannen
Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking

INHOUD

	Blz.
1. Inleiding	3
2. Platteland, ruimte voor lokale kwaliteit	4
3. Natuur in de stad, ruimte voor groen	6
4. Milieu en gezondheid, hand in hand aan de beterhand	7
4.1. Evenwichtig klimaat	7
4.2. Gezonde lucht, de kinderen met de puffertjes	7
4.3. Aanpak milieugevaarlijke stoffen	8
4.4. Wegnemen van blackpoints	9
4.5. De biomonitoring van het Steunpunt Milieu & Gezondheid	9
4.6. Beleidsondersteunende initiatieven op het vlak van milieu en gezondheid	10
4.7. GSM	10
4.8. Geluid	10
5. Regelgeving, eenvoud	12
6. Lokale besturen en NGO's, samen sterk	15
7. Drie topics	16
7.1. Water, voor nu en later	16
7.2. Afval, trop is te veel	18
7.3. Natuur en bos, mag het iets meer zijn ?	20
8. Regulier beleid : doe verder en kijk om	22
Mestbeleid	22
Ecologisch Fonds	22
VMH	22
9. Slot	23

1. Inleiding

Mijn beleid voor het volgende jaar zet ik uiteen in drie beleidsbrieven, nl. leefmilieu, landbouw en ontwikkelingssamenwerking.

Eén van de belangrijkste beslissingen van de Vlaamse regering dit jaar is de verankering van het nieuwe milieubeleidsplan. Dat bevat immers de klijtlijnen voor het Vlaamse milieubeleid voor de komende jaren, en geeft aan welke doelstellingen we willen behalen tijdens de volgende vijf jaar. Omdat de onderlinge positie en de afstemming van diverse beleidsmatige documenten niet voldoende helder zijn, werd beslist het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid aan te passen. Plannings- en beleidscyclus moeten beter op elkaar worden afgestemd, en de relatie met andere beleidsdocumenten, zoals bv. de beleidsnota, zal worden uitgeklaard. Ik ben een bruggenbouwer, en wil er toe bij te dragen dat er ook een betere afstemming komt tussen de diverse beleidsdomeinen. Deze integratie krijgt in het milieubeleidsplan dan ook extra aandacht.

Mijn beleidsbrief leefmilieu maakt deel uit van een drieluik. Het vormt één geheel met het milieujaarprogramma 2004 en de leefmilieubegroting 2004. De beleidsbrief bevat de beleidsmatige boodschap, het milieujaarprogramma bevat de administratief-organisatorische vertaling, en de begroting bundelt de inkomsten en uitgaven. Juist omdat ik deze keuze maak, is de beleidsbrief een kort document. Enkel de hoofdlijnen en de belangrijke(re) accenten worden erin vermeld.

Over één onderwerp wil ik geen misverstanden laten ontstaan of bestaan. Ik wil namelijk het beleid van mijn voorganger, mevrouw Vera Dua, verder zetten en gelijktijdig enkele duidelijke accenten aangeven. Ik besef ten volle dat dit veel inspanningen zal vragen die zelden zichtbaar zullen zijn. Ik zal me erg inzetten om alle goedgekeurde projecten van de nodige middelen te voorzien, eerder dan nieuwe beloften te doen.

In de beleidsbrief leefmilieu blijf ik stilstaan bij drie inhoudelijk belangrijke aandachtspunten voor het komende werkjaar, nl. plattelandsbeleid, milieu en gezondheid en natuur in de stad. Daarna licht ik de twee organisatorische hoofdlijnen toe, nl. vereenvoudiging en samenwerking met lokale besturen. Dan volgen de topics water, afval, en natuur en bos. Tot slot richt ik de aandacht op enkele punten uit het reguliere beleid.

2. Platteland, ruimte voor lokale kwaliteit

Ons Vlaamse platteland staat onder grote druk van verstedelijking. Daardoor dreigt het zijn identiteit te verliezen. Het platteland kent specifieke noden die eigen oplossingen vragen. De liberalisering van de wereldhandel zal de landbouw uiteindelijk verplichten in plaats van kwantiteit voor de export, kwaliteit voor de lokale markt te produceren. Tegelijkertijd krijgen meer mensen meer vrije tijd en zoeken daarvoor het platteland op. In deze jachtige tijden is de rust en de natuurlijkheid van het platteland een verademing.

Het platteland in Vlaanderen is meer dan alleen de Westhoek of Haspengouw. Het omvat de totaliteit van ons buitengebied. Het Vlaamse platteland kent een sterk verstedelijkt karakter. Toch zijn er ook gebieden waar de leefbaarheid van de dorpen in het gedrang komt door de gebrekkige voorzieningen of moeilijke bereikbaarheid. Met mijn plattelandsbeleid wil ik een antwoord geven op de specifieke problemen eigen aan het landelijke gebied. Ik wil de leefbaarheid en de kwaliteit van het platteland centraal stellen door een combinatie van ruimtelijke, milieu-, socio-economische en culturele maatregelen. Daartoe wil ik een duurzame en verbrede landbouw en een aan het platteland aangepaste economische ontwikkeling. Ook wil ik de leefbaarheid en de woonkwaliteit in de dorpen versterken o.m. door het verzorgen van de basismobiliteit en de optimalisatie van de maatschappelijke dienstverlening in de landelijke gebieden. Daarnaast streef ik naar een recreatief aanbod dat de troeven van het platteland versterkt en een lokale economische meerwaarde genereert, een versterking van de natuur- en landschapskwaliteiten en de versterking van de identiteit van onze traditionele streken.

In het kerntakendebat is overeengekomen dat het plattelandsbeleid een kerntaak is voor het Vlaams Gewest. Het beleidsdomein leefmilieu heeft terzake een trekkersrol en een coördinerende taak. Voor de uitvoering van het plattelandsbeleid zal nauw samengewerkt worden met de andere beleidsdomeinen en de lokale besturen. Er zal een overlegstructuur met de betrokken Vlaamse diensten, gemeenten en provincies worden uitgebouwd opdat elk beleidsdomein optimaal zijn rol kan vervullen conform de afspraken in het kerntakendebat. De overlegstructuur zal onder meer een voorbereidende rol hebben in het planningsproces. De Vlaamse Landmaatschappij krijgt de opdracht om hierin een ondersteunende rol te vervullen.

Met het reservatenbeleid, de domeinbossen, de parkdomeinen, ... werden steunpilaren uitgebouwd voor een netwerk van natuur, groen en parken. Dit netwerk moet de kwaliteit van het platteland versterken. Maar natuur en landschap moeten in heel het platteland versterkt worden, ook buiten dit netwerk. Ik wil daarom op zoek gaan naar nieuwe manieren om te zorgen voor de open ruimte. De beheersovereenkomsten met de landbouwers zijn daartoe een eerste, belangrijke stap. Nieuwe pakketten beheersovereenkomsten worden voorzien opdat landbouwers niet alleen kleine landschapselementen kunnen beheren maar ook ondersteund zullen worden voor het beheer van waardevolle graslanden. Aan de bevoegde administraties werd opdracht gegeven om alle beheersovereenkomsten te evalueren. Indien aangewezen, worden ze begin 2004 aangepast zodat steeds meer landbouwers zouden instappen in het project. Ondermeer is voorzien om de vergoedingen te verhogen. Een aantal drempels die landbouwers verhinderen aan de beheersovereenkomsten deel te nemen, worden weggewerkt. De administratieve last wordt verminderd, en er worden afspraken gemaakt voor een zinvolle toepassing van de natuur- en bosregelgeving.

Ondertussen werkt de overheid ook buiten de reservaten aan natuurherstel. De eerste natuurinrichtingsprojecten zijn afgewerkt of in uitvoering. Daarnaast wordt ook het instrument van de natuurinrichting volgend jaar geoptimaliseerd. Het is de bedoeling om de eigenaars en gebruikers nauwer te betrekken en soepelere procedures die een maximale betrokkenheid van de burger en de lokale besturen beogen, te hanteren. Ook zal in samenwerking met de collega bevoegd voor ruimtelijke ordening verder gewerkt worden aan het ontsnipperingsbeleid via specifieke studies en projecten. Daaronder vallen bijvoorbeeld het Meerdaalwoud, het Nationaal Park Hoge Kempen en specifieke vismigratieknelpunten.

Uit proefprojecten blijkt dat een grondenbank op het terrein knelpunten kan wegwerken voor landbouwers die geconfronteerd worden met inrichtingsprojecten van de overheid. De grondenbank staat in voor de uitruiling van percelen in landbouwgebruik. Daardoor kan de bedrijfsvoering van actieve landbouwers betrokken in een inrichtingsproject gegarandeerd worden. Gelijktijdig kunnen grotere eenheden worden opgebouwd. Een decretale verankering is noodzakelijk om de werking van deze grondenbank te optimaliseren.

3. Natuur in de stad, ruimte voor groen

Recente initiatieven tonen aan dat de Vlaamse steden zich meer en meer bewust worden van het belang van toegankelijk groen om de woonkwaliteit te verbeteren. Ook initiatieven om waterlopen te saneren in de stad kunnen wijken vitaliseren. Ik wens deze dynamiek een bijkomende impuls te geven door bestaande programma's te versterken en door nieuwe initiatieven op te starten. Hierbij is het belangrijk dat de verantwoordelijkheid voor groenaanleg en -beheer in handen blijft van de lokale besturen. Het Vlaams Gewest treedt niet in de plaats maar werkt flankerend.

Recente studies bevestigen dat stadsbewoners veel belang hechten aan een groene omgeving. Dit vertaalt zich in een grotere aantrekkingskracht van groenere wijken (meer instroom van (jonge) gezinnen,...). Natuur in de stad verbetert niet enkel de belevingskwaliteit van de stadsomgeving maar heeft duidelijk ook een positieve invloed op de kwaliteit van het leefmilieu (bijv. luchtkwaliteit). Bovendien kan natuur in de straat het sociale weefsel in de stad verbeteren. Bestaande voorbeelden duiden aan dat “groene” straten waar de verkeersfunctie ondergeschikt is gemaakt daadwerkelijk gebruikt worden door de bewoners en het sociale contact bevorderen. Er is in onze steden dus niet enkel nood aan bijkomende, grotere, randstedelijke groene recreatiegebieden maar zeker ook aan toegankelijk groen op wijkniveau, in de straat en rondom de woningen van de stadsbewoner. Vlaamse steden hebben echter een tekort aan groen. De aanleg van stadsnatuur kan buurten opnieuw vitaliseren. Hierbij stelt zich het probleem dat de ruimte in steden beperkt is en de grondprijzen bijgevolg hoog. Naast bijkomend groen hebben de steden ook de opdracht een aanzienlijk deel van de nieuwe woonbehoefte in Vlaanderen in te vullen. De uitdaging ligt dan ook in de complementariteit van beide taakstellingen. Daarom zal ik initiatieven lanceren om het rendement van het bestaande groen te maximaliseren. Ik zal op zoek gaan naar originele acties, om binnen de beperkte oppervlakte toch ruimte te creëren voor bijkomend groen. Hierbij kan o.m. gezocht worden naar manieren om verharde open ruimte in de stad (muren, daken, straten, parkeerruimtes,...) een groene inkleding te geven. Wat opgaat voor “groen” geldt net zo goed voor “blauw”. Water kan een belangrijke drager worden van natuur in de stad. Lange tijd werd water uit de stad gebannen (overspannen) mede doordat de kwaliteit zo laag werd dat het elke aantrekkingskracht verloor. Recent zien we een omgekeerde beweging en – net zoals groen – trekken waterrijke buurten mensen aan en kan het de woonkwaliteit, de belevings- en de recreatieve waarde van een stad sterk verhogen.

Ik wil innovatieve voorbeeldprojecten van steden die meer natuur in de stad brengen ondersteunen. Het is de bedoeling om ook de inwoners van de steden nauwer te betrekken en ook kleinschalige initiatieven die door hen worden geïnitieerd te ondersteunen.

Ik heb een nieuw opleidingsprogramma laten uitwerken omtrent een gezond beheer en inrichting van groen in de stad. Ik voorzie betaalbare opleidingen voor het personeel van de steden en gemeenten dat betrokken is bij het groenbeheer en -beleid. Bedoeling is om een gezonder groenbeheer te verkrijgen, met het oog op meer, beter en toegankelijker groen.

4. Milieu en gezondheid, hand in hand aan de beterhand

De aantasting van onze leefomgeving is een bedreiging voor onze eigen gezondheid. Ademen we gezonde lucht in? Is het voedsel dat we eten gezond? Als minister kies ik voor een gezond leefmilieu opdat we allen een betere gezondheid kunnen hebben.

4.1. Evenwichtig klimaat

De voorbije hete zomer en de vele overstromingen in voor- en najaar: het zijn reeds langer signalen dat er wellicht iets fout is met ons klimaat. Om de verandering van het klimaat tegen te gaan, werd een heel pakket maatregelen voorgesteld in het Vlaams Klimaatplan dat begin 2003 werd goedgekeurd. Het komende werkjaar worden vooral enkele discussies op federaal en Europees niveau belangrijk. Ik ga er van uit dat de Nationale Klimaatscommissie hierin een belangrijke rol zal spelen. Zo zullen afspraken worden gemaakt over de verdeling van de reductie-inspanningen in het kader van het Kyoto-protocol tussen de federale overheid en de gewesten. Ook wordt aan een nieuwe Europese Richtlijn gewerkt die de link tussen het Europese emissiehandelssysteem en de flexibele mechanismen onder het Kyoto-protocol zal verduidelijken. Wat mij betreft blijven de vastgelegde doelstellingen en het Europese systeem van emissiehandel behouden.

Omdat ik het vooral belangrijk vind werk te maken van een goed intern reductiebeleid, wil ik de nadruk leggen op resultaten die in Vlaanderen kunnen worden verwacht. Investeren in onze eigen industrie verhoogt de werkgelegenheid, verbetert de marktpositie van de bedrijven, en biedt ons later de mogelijkheid om de ontwikkelde technologieën uit te voeren. Een voorbeeld kwam onlangs van het bedrijf 3M dat aangaf dat het op zijn eentje 25 à 40% van de vooropgestelde CO₂-reductie voor heel België kan realiseren door het beperken van de uitstoot van fluorhoudende restgassen. En het zal ook de milieukwaliteit in Vlaanderen ten goede komen. Met BASF zal ik een overeenkomst uitwerken voor de reductie van hun salpeterzuuremissies, een belangrijke voorloper van het broeikasgas N₂O. Ook zal ik werk maken van een nieuwe regeling voor het efficiënte onderhoud van huishoudelijke stookinstallaties. Dit zal toelaten dat installaties beter zijn afgesteld en dus minder energie verbruiken. De valorisatie van stortgas of methaan wordt verder opgedreven. Met de affakkeling die in het voorjaar 2004 zal starten op de Hoge Maeye zal op die manier een aanzienlijke hoeveelheid energie kunnen worden gerecupereerd. Tot slot zal ik de aanzet geven om in ontwikkelingslanden duurzame projecten te starten voor schonere ontwikkeling. Het gaat hier uiteraard om projecten in samenspraak met de lokale mensen, die zullen leiden tot effectieve reducties.

Naast het hele beleid rond niet-CO₂-broeikasgassen, moeten natuurlijk ook de CO₂-emissies zelf worden aangepakt. Het Vlaams klimaatplan is daarvoor een uitgelezen instrument. Hierin werd trouwens de taken vastgelegd welke door mij worden uitgevoerd, en wat door mijn collega bevoegd voor energie zal worden aangepakt.

4.2. Gezonde lucht, de kinderen met de puffertjes

De alarmerende berichten over zomerozon en fijn stof zijn een jaarlijks terugkerend feit. Zo is het ook een feit dat het aantal kinderen met astma en allergieën de voorbije jaren drastisch is

toegenomen. Een goede luchtkwaliteit is onontbeerlijk voor onze gezondheid. Ook nu staan er weer een reeks wijzigingen en vereenvoudigingen van de wetgeving op stapel die passen in een strategie om de lange termijn milieu- en gezondheidsdoelstellingen te respecteren.

In het kader van de omzetting van de Europese Richtlijn LCP (LCP= large combustion plants of grote stookinstallaties) wordt de volledige regelgeving voor stookinstallaties herzien en vereenvoudigd. De emissiegrenswaarden voor grote stookinstallaties worden minimaal afgestemd op de LCP-richtlijn. Buiten het toepassingsdomein van de richtlijn voorzie ik nieuwe normen voor kleine en middelgrote stookinstallaties, voor raffinaderijen en voor stationaire motoren. De huidige beleidsovereenkomst met de elektriciteitssector die afloopt eind 2003, zal worden vervangen door een nieuwe overeenkomst die én de milieudoelstellingen als uitgangspunt heeft én maximale flexibiliteit garandeert voor het uitrustingspark. Voor SO₂ beoog ik in 2012 een daling van 94 % ten opzichte van 1990, voor NO_x met 76%. Daarnaast worden ook emissiebeperkende maatregelen doorgevoerd m.b.t. droogkuis, de carrosserie en houtverduurzaming.

Het instrument bij uitstek voor het emissiereductiebeleid de komende jaren vormt het NEC-reductieprogramma. NEC staat voor National Emission Ceilings of nationale emissieplafonds en bepaalt welk plafond de luchtverontreinigende stoffen vanaf 2010 niet meer mogen overschrijden. Uniek in dit programma is dat voor het eerst wordt uitgegaan van het feit dat onze milieugebruiksruimte begrensd is. De mogelijkheid voor het inzetten van economische instrumenten om de doelstellingen op een zo flexibel mogelijke en kostenefficiënte wijze te behalen zie ik dan ook als een belangrijke uitdaging.

Het actieprogramma voor milieuvriendelijke voertuigen en brandstoffen zal worden afgerond en concrete acties worden opgestart. Hierdoor zal ondermeer het aantal bussen uitgerust met roetfilters, in 1 jaar tijd verviervoudigen. Verder wordt geëxperimenteerd om de bussen ook uit te rusten met stoffilters. Fijn stof blijkt immers één van de belangrijkste polluenten te zijn die onze gezondheid in sterke mate kunnen beïnvloeden. Ook de succesvolle ROB-campagne die bijdroeg tot een groeiend bewustzijn dat een aangepast rijgedrag de emissies doet dalen, wordt verder gezet en uitgebreid naar scholen en vloothouders.

4.3. Aanpak milieugevaarlijke stoffen

Het beleid milieugevaarlijke stoffen wordt verder gezet. In 2004 voorzie ik de actualisering van het reductieprogramma, in uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water. Bovendien wordt dit gekoppeld aan de lopende vergunningsherzieningen.

Na de succesvolle campagne ‘Zonder is Gezonder’ waarbij zowel overheden, bedrijven als gezinnen worden aangezet om het gebruik van pesticiden drastisch af te bouwen, worden de lokale besturen volgend jaar ondersteund bij de opmaak van nieuwe of aanvullende reductieprogramma's. Ook zal een steunpunt worden opgericht.

Het komende werkjaar zal in uitvoering van de beleidsnota asbest nieuwe reglementering worden goedgekeurd voor specifieke risico-situaties zoals de afbraak en het reinigen van asbest, de afbraak van losgebonden toepassingen bij particulieren en ter verbetering van de situatie op containerparken en bij breekinstallaties. Een sensibiliseringscampagne voor particulieren wordt opgezet.

4.4. Wegnemen van blackpoints

In de aanpak van enkele grote blackpoints, bekend voor hun milieuverontreiniging en de gezondheidsimpact hiervan, werd voor het eerst een doorbraak geforceerd.

In Hoboken is er reeds lange tijd een ernstige loodvervuiling vastgesteld in de wijk die naast Umicore gelegen is. Loodvervuiling is vooral een probleem voor jonge kinderen. Daarom wordt reeds geruime tijd de lood-in-bloed waarde van de kinderen uit de wijk gemonitord. Hoewel er een dalende tendens in deze waarde waarneembaar is, liggen deze waarden nog steeds te hoog. Vandaar dat er ingrijpende acties nodig zijn om het samengaan van de wijk en de fabriek mogelijk te maken. De sanering van de woonwijken rond Hoboken start volgend jaar. Dit is een onderdeel van een actieprogramma dat in en rond de vier Umicorevestigingen plaats grijpt. En dit is slechts een van de 25 acties uit het programma Milieu en Gezondheid dat door de overheid in overleg met Umicore en de mensen die in de omgeving van de fabriek wonen werd opgesteld. De sanering van de woonwijken kadert bovendien in een totaalakkoord voor de sanering van de historische vervuiling waarover nog met Umicore onderhandeld wordt.

Een ander belangrijk dossier is dit van Tessenderlo Chemie. Vorige maand heb ik 3.200 eigenaars van percelen langs of in de nabije omgeving van de Laak geïnformeerd over de juridische toestand van dit perceel. Er werden afspraken gemaakt met het bedrijf over de saneringsplicht (cofinanciering van het beschrijvend bodemonderzoek).

In Menen is er een historische dioxineverontreiniging die samengaat met een belangrijke PCB-bron. Uit een onderzoeksrapport meen ik te kunnen afleiden dat vooral de schrootverwerkende nijverheid en de shredderindustrie hiertoe een aanzienlijke bijdrage leveren. Hoewel er sterke vermoedens zijn omtrent de bron van de PCB-vervuiling, is het niet duidelijk of dit de enige bron is. Voor deze PCB- en dioxineverontreiniging in Menen werd net zoals in Hoboken samen met het lokale bestuur een actieprogramma opgesteld. Beide actieplannen kunnen gezien worden als modelvoorbeelden voor de aanpak van andere milieu- en gezondheidsproblemen.

4.5. De biomonitoring van het Steunpunt Milieu & Gezondheid

Uit een grootschalig milieu- en gezondheidsonderzoek in 2000 bleek dat relatief lage concentraties aan verontreinigende stoffen die in het milieu voorkomen, wel degelijk gezondheidseffecten kunnen veroorzaken. Vandaar dat onder impuls van mevrouw Vogels en mevrouw Dua een steunpunt Milieu en Gezondheid werd opgericht dat ondermeer deze biomonitoring moet verder zetten. Dit is een uniek project dat zal toelaten gezondheidseffecten op te sporen vooraleer er zich herkenbare ziektebeelden voordoen, het milieubeleid beter te richten op de preventie van milieugerelateerde aandoeningen en de effectiviteit van dit beleid op te volgen. De huidige bemonstering verloopt in 8 verschillende milieutypegebieden en in drie verschillende tijdsfasen. De eerste bemonsteringsfase was gericht op pasgeborenen, de tweede die momenteel van start gaat is gericht op 15-jarigen en de laatste fase is gericht op volwassenen.

Het Steunpunt Milieu en Gezondheid is nu volop aan het draaien. De biomonitoring van de pasgeboren kindjes bijvoorbeeld is achter de rug en de resultaten worden verwerkt. Ze gaan ons onder meer iets vertellen over de gevolgen van vervuiling op de ontwikkeling van astma en allergieën.

Het onderzoek naar de 15-jarigen is met het nieuwe schoolseizoen van start gegaan. In acht regio's in Vlaanderen worden een jaar lang 1.800 adolescenten gevolgd. Ze zullen bevraagd worden over klachten aan de luchtwegen, en er zal worden gekeken naar de blootstelling aan onder andere benzeen en poly-aromatische koolwaterstoffen. We zullen ook kunnen inschatten wat de gevolgen zijn van die vervuiling op de ontwikkeling en de groei van deze jongeren.

4.6. Beleidsondersteunende initiatieven op het vlak van milieu en gezondheid

De taak van het Steunpunt Milieu en Gezondheid is breder dan de biomonitoring : het steunpunt heeft vooral een belangrijke beleidsondersteunende taak. Met het oog op deze beleidsondersteunende taak lopen verschillende initiatieven. Zo wordt een databank voorbereid die milieu- en gezondheidsgegevens aan elkaar koppelt op basis van geografische info. Via de werking van de vraagbaak van het steunpunt kan er een antwoord gegeven worden op actuele vragen van het beleid, zoals bijvoorbeeld 'de gezondheidseffecten van het leven nabij een luchthaven'. Eventuele nieuwe milieu- en gezondheidsgerelateerde problemen kunnen langs deze weg snel een antwoord krijgen. De beleidsrelevantie van de biomonitoring spreekt voor zich, net als de noodzaak om te communiceren over de risico's, een cruciale taak voor het steunpunt.

Een belangrijke doelstelling dit jaar is het opzoeken van de kennisleemten en –behoeften in het Vlaamse beleid. Waar nodig worden passende initiatieven opgezet om te komen tot een samenhangend, beleidsonderbouwend onderzoeksgeheel. In dit kader wordt er ook werk gemaakt van een nauwe samenwerking tussen de afdeling Milieu-inspectie van AMINAL en de afdeling preventieve en sociale gezondheidszorg van de administratie gezondheidszorg. Dit zal bijdragen tot een efficiëntere inspectie van zowel gezondheid als milieu.

Ik wil dat gezondheidsoverwegingen zwaarder doorwegen in milieuvergunningen en milieueffectrapporten. Het is de bedoeling om af te stappen van de geïsoleerde aanpak van bedrijven en over te gaan tot gebiedsgerichte verscherping van de vergunningsvoorwaarden in het geval van bijzondere gezondheidsrisico's. Dit vergt een grondige herziening van de regelgeving in de richting van een meer gebiedsgerichte benadering. Dat is de uitdaging voor de komende jaren en betekent solidariteit met de toekomstige generaties.

4.7. GSM

De GSM heeft zonder twijfel een vaste plaats verworven in onze maatschappij. Over de mogelijke effecten van het gebruik en over de effecten van de straling van de zendmasten op de omwonenden zijn de metingen en bevindingen uiteenlopend. Daarom zal ik een onderzoek starten om de impact van de straling beter in beeld te brengen. Tevens zal ik overleggen met de lokale besturen over de manier waarop inwoners kunnen worden geïnformeerd bij de plaatsing van een GSM-mast en betrokken worden bij de besluitvorming. Ook zal ik onderzoeken hoe de regelgeving daartoe kan worden aangepast.

4.8. Geluid

Een andere ernstige vorm van hinder is geluid. Duizenden mensen in Vlaanderen liggen daar wakker van, soms letterlijk. Het voorbije jaar is de geluidshinder afkomstig van de nachtvluchten op de luchthaven van Zaventem niet uit het nieuws geweest. De beslissing van de federale regering om de nachtvluchten te concentreren boven de Vlaamse Noordrand is

gelukkig teruggedraaid. Op basis van geluidsmetingen van mijn administratie werd duidelijk dat de afspraken in het federale luchthavenakkoord (geen bijkomende hinder en geen nieuwe gehinderden) niet werden nageleefd. Een ander belangrijk punt in dit akkoord was de afspraak om de geluidsnormen tussen het Vlaamse Gewest en het Brusselse Gewest te harmoniseren. Enkel op die manier kunnen we werk maken van een gelijkmatige verdeling van dag- en nachtvluchten over alle Belgen. Ik heb aan de federale minister voor Mobiliteit gevraagd hiervan spoedig werk te maken. Op deze manier wordt ook in belangrijke mate gevolg gegeven aan de resolutie die het Vlaams Parlement goedkeurde over de nachtvluchten in Zaventem en omgeving.¹

Een andere regio die regelmatig hinder ondervindt van nachtvluchten is Zuid-Limburg. Ook daarover werd door het Vlaams parlement een resolutie² gestemd. Zuid-Limburg heeft last van de vliegtuigen die opstijgen en landen op de luchthaven van Bierset. Het heeft enige tijd gevergd om hierover afspraken te maken met het Waalse Gewest, maar dat is nu gelukt. Intussen heeft mijn administratie samen met hun Waalse tegenhanger eerste stappen gezet. Er zijn afspraken gemaakt over het uitwisselen van metingen, en over deelname aan de bestaande Waalse overlegcommissie. Op die manier kunnen we korter op de bal spelen vanuit het Vlaamse Gewest.

¹ Met redenen omklede motie tot besluit van de op 27 november 2002 door mevrouw Sonja Becq in plenaire zitting gehouden interpellatie tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de geluidshinder ten gevolge van de concentratie van vluchten vanuit Zaventem ten noorden van Brussel. 1471 (2002-2003) – Nr. 3 tekst aangenomen door de plenaire vergadering.

² Met redenen omklede motie tot besluit van de op 30 januari 2003 door de heer Johan Sauwens in commissie gehouden interpellatie tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, en tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over geluidshinder in Vlaanderen ten gevolge van de luchthaven van Bierset. 1554 (2002-2003) – Nr. 2 tekst aangenomen door de plenaire vergadering.

5. Regelgeving, eenvoud

Op het vlak van de regelgeving wil ik nog diverse initiatieven nemen, initiatieven die alle ertoe kunnen bijdragen dat de regelgeving eenvoudiger en transparanter wordt. Het is trouwens één van de paradepaardjes van mijn beleid. Ongeveer een derde van alle voorstellen tot vereenvoudiging van de regelgeving, een project van de Vlaamse regering, werd vanuit Leefmilieu voorgesteld. Bedrijven kunnen binnenkort alle milieuverplichtingen in één keer afhandelen met een uniek formulier. Voor de stroomlijning van de informatie van de bedrijven naar de overheid zal ik werken met het integraal milieujaarverslag. Het uniek formulier wordt gecombineerd met een uniek loket, dat in de nabije toekomst ook elektronisch bereikbaar zal zijn. Op het vlak van de vergunningen heb ik een voorstel klaar om de bouw- en milieuvergunning te integreren. Om de regels die van toepassing zijn op één bedrijf samen te brengen, zal ik werken met integrale voorwaarden. Om de handhaving efficiënter en effectiever te maken, wil ik de regelgeving op het toezicht verbeteren, en vooral eenvoudiger maken. De huidige regelgeving is verspreid, en soms verdoken, in diverse decreten en besluiten. Die moeten worden samengebracht en aangevuld met enkele nieuwe instrumenten. Zo moet een slagvaardiger milieubeleid mogelijk worden. De aanpassing zal er tevens toe bijdragen dat er middelen verschuiven van de federale overheid naar Vlaanderen. Bovendien zal ik het initiatief nemen om de milieubeleidsplanning aan te passen opdat de plannings- en beleidscyclus beter op elkaar worden afgestemd.

Het juridische uitgangspunt voor deze vereenvoudigingen en herschikkingen is het Decreet Algemene Bepaling inzake Milieubeleid. Dit decreet is opgebouwd als een kaderdecreet waar diverse decreten kunnen aan toegevoegd worden, een concept dat werd aangereikt door de Interuniversitaire Commissie tot Herziening van het Milieurecht in het Vlaamse Gewest (ook ICHM of “Commissie Bocken” genoemd).

Tijdens de legislatuur 1991-1995 keurde het Vlaamse Parlement onder meer volgende decreten goed. Meer precies ging het om

- de DABM-titels inzake doelstellingen van het milieubeleid en milieuplanning (Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid, van 5 april 1995)
- de DABM-titel bedrijfsinterne milieuzorg (19 april 1995)
- het Afvalstoffendecreet
- het Bodemsaneringsdecreet
- het Decreet milieubeleidsovereenkomsten

De drie laatste decreten zijn niet geïntegreerd in het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid maar zijn hierop wel afgestemd.

Bij het begin van deze legislatuur bleek dat het werk van de commissie Bocken inmiddels gedateerd was geraakt. Er was heel wat nieuw internationaal en Europees recht goedgekeurd of in voorbereiding. Ook waren een reeks nieuwe inzichten ontstaan in het milieubeleid, mede als gevolg van de ervaring die werd opgedaan bij de toepassing van de bestaande reglementering. Dit maakte dat het werk van de commissie grondig moest worden herwerkt alvorens het in aanmerking kwam voor besluitvorming. Toch is heel wat werk verzet. Ik geef een overzicht.

Wat werd deze legislatuur door het parlement goedgekeurd:

- Het DABM werd aangevuld met een titel IV betreffende de milieueffect- en veiligheidsrapportage (18 december 2002). Dit decreet implementeert drie Europese richtlijnen en drie internationale verdragen. Ten opzichte van het internationaal recht wordt hiermee een reductie van de hoeveelheid regelgeving bereikt van naar schatting 70%.
- Het Decreet integraal waterbeleid werd goedgekeurd (18 juli 2003). Dit decreet omvat veel meer aspecten dan de oorspronkelijke voorstellen van de commissie. Het omvat regelgeving die relevant is voor verschillende beleidsdomeinen en kon daarom moeilijk in het DABM worden geïntegreerd. Het is evenwel afgestemd op het DABM. Het verhoogt sterk de overzichtelijkheid van de bestaande regelgeving inzake water.

Werden inmiddels bij dit parlement ingediend:

- Het ontwerpdecreet Openbaarheid van bestuur. Dit ontwerp implementeert het Verdrag van Aarhus en een nieuwe Europese richtlijn, beiden inzake toegang tot milieu-informatie. Het ontwerp moet het bestaande decreet openbaarheid vervangen, alsook de federale wet van 12 november 1997 betreffende de openbaarheid van bestuur in de provincies en de gemeenten. Met dit ontwerp zal de regelgeving over dit onderwerp aldus met 50% verminderen. In het ontwerpdecreet wordt bovendien bijzondere aandacht besteed aan het streven naar transparantie, duidelijkheid, gebruiksvriendelijkheid en eenvormigheid. Het werd definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering op 9 mei 2003.
- Het ontwerpdecreet milieuvoorwaarden (o.a. integrale voorwaarden) voegt een nieuwe titel toe aan het DABM. Met dit ontwerp wordt wellicht geen vermindering van de hoeveelheid regelgeving gerealiseerd. Het maakt wel een revolutie mogelijk in de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de milieuregelgeving voor naar schatting 100.000 KMO's. UNIZO berekende dat dergelijke integrale milieuvoorwaarden een jaarlijkse besparing inhouden van 50 miljoen euro voor de Vlaamse KMO's. Het werd definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering op 19 september 2003.
- Het ontwerpdecreet "uniek loket". Dit is een volledig nieuw concept, dat nog niet aanwezig was in de voorstellen van de Commissie Bocken. Ook dit decreet maakt een doorbraak mogelijk in de stroomlijning van de verplichtingen van de bedrijven om informatie over te maken aan de milieu-overheid. Op grond van deze decretale basis werd inmiddels ook een "integraal milieujaarverslag" (een uniek formulier) uitgewerkt en een eerste maal door de Vlaamse regering goedgekeurd. Het uitvoeringsbesluit maakt op dit punt ook E-government mogelijk. De inmiddels bekomen adviezen van de SERV en de MiNa-Raad zijn positief. Het werd definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering op 26 september 2003.

Daarnaast werden heel wat voorstellen uitgewerkt. Zij vereenvoudigen telkens de bestaande regelgeving en integreren ze in de DABM-codificatie.

- Van het proces "Beter Bestuurlijk Beleid (BBB)" werd gebruik gemaakt om de decretale bepalingen te vereenvoudigen en te codificeren die de organisatie regelen van de diensten

en entiteiten van het beleidsdomein leefmilieu. Zo werd, ter vervanging van de vier verschillende decretale regelingen voor resp. VMM, OVAM, Instituut voor Natuurbehoud en Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, één IVA-decreet uitgewerkt waarmee vier verschillende agentschappen worden opgericht. Het decreet zal een nieuwe titel "agentschappen" toevoegen aan het DABM.

- Eveneens in het kader van het BBB-proces werd een decreet uitgewerkt voor de strategische adviesraad van het beleidsdomein leefmilieu. Dit decreet zal het decreet op de MiNa-Raad vervangen en zal eveneens een titel toevoegen aan het DABM.
- Een voorontwerp van decreet inzake de bodembescherming is klaar voor politieke besluitvorming. Dit voorontwerp zal ook een DABM-titel worden en vervangt het bestaande Bodemsaneringsdecreet. Het voorziet o.a. in een verregaande vereenvoudiging van de procedures die moeten worden doorlopen bij de bodemsaneringen en het biedt nieuwe mogelijkheden voor samenwerking bij saneringen tussen de overheid en private partners.
- Er werd een voorontwerp van decreet uitgewerkt die aan het DABM een titel toevoegt inzake handhaving en veiligheidsmaatregelen. Deze titel moet het grootste deel van de handhabingsbepalingen van alle bestaande milieudecreten vervangen door één geïntegreerde regeling. Het ontwerp werd besproken met de parketten en ligt momenteel voor pré-advies bij de MiNa-Raad en SERV.
- Ter vervanging van het Milieuvergunningsdecreet en van het grootste deel van Vlare I werd verder een DABM-titel bronnenbeheersing uitgewerkt. Ook dit voorontwerp ligt momenteel voor pré-advies bij MiNa-Raad en SERV. Het bevat o.a. een voorstel voor de integratie van de milieu- en de bouwvergunning. Het vervangt de 10 verschillende besluitvormingsprocedures inzake milieuvergunningen door twee procedures: een gewone en een vereenvoudigde procedure.
- Ten slotte is er een vergevorderd voorontwerpdecreet voor een DABM-titel betreffende de erkenning van de deskundigen en laboratoria.

In deze nieuwe tekst worden de enkele tientallen besluitvormingsprocedures voor het afleveren van erkenningen aan deskundigen en aan laboratoria gereduceerd tot één besluitvormingsprocedure. Tevens werden binnen de administratie studies uitgevoerd om de tientallen reglementeringen voor het afleveren van erkenningen aan deskundigen en aan laboratoria te integreren in één reglement.

Het moge duidelijk zijn dat zeer veel werk werd verzet. Een behoorlijk deel van dit werk kan nog tijdens deze legislatuur resulteren in goedgekeurde decreten en uitvoeringsbesluiten. Voor een ander deel zal de besluitvorming niet volledig kunnen worden afgerond tijdens deze legislatuur. Ik reken op de medewerking van zowel de voltallige Vlaamse Regering als op het parlement om dit proces goed en tijdig te kunnen afronden. Op die manier kunnen we een stevige basis leggen om het milieurecht in de volgende legislatuur verder te vereenvoudigen en te vervolmaken.

6. Lokale besturen en NGO's, samen sterk

Een goed milieubeleid in Vlaanderen kan je onmogelijk vanuit het Vlaamse Gewest alleen opzetten. De lokale besturen, zowel gemeenten als provincies, vervullen hierin een belangrijke rol. Nu het kerntakendebat afgerond is, kunnen de afspraken uitgevoerd worden, zoals bv. de aanpassing van het afvalstoffendecreet. De afspraken waarin de rol van elk bestuur werd vastgelegd, worden decretaal verankerd.

Om de samenwerking tussen de lokale besturen en het Vlaamse Gewest vorm te geven werd door mijn voorgangers reeds een tiental jaar gewerkt met het convenant. Het is een formule waarbij gekozen wordt een samenwerkingscontract af te sluiten. Voor bepaalde engagements of prestaties werden vergoedingen voorzien. Mijn voorganger heeft dit instrument overgenomen en intens uitgebouwd. De inhoudelijke hoofdlijn was duurzame ontwikkeling, de organisatorische lijn de interne integratie. Gelijktijdig werden de financiële middelen bijna verdubbeld.

De samenwerkingsovereenkomst met de lokale besturen wordt momenteel geëvalueerd. Wat me opvalt, is dat de kwaliteit van de inhoud niet of zelden ter discussie wordt gesteld. Indien de evaluatie me goede suggesties aanreikt om het proces te vereenvoudigen, zal ik hier graag rekening mee houden. Ik zal niet nalaten om vooraf de gemeentebesturen, de provinciebesturen en de MiNa-Raad te consulteren. Bovendien zal ik aan de Vlaamse regering vragen om tijdig de nodige stappen te zetten opdat de lokale besturen zekerheid hebben in verband met de continuïteit. Op die manier kunnen zij op hun beurt hun verantwoordelijkheid nemen opdat ze tijdig hun personeelsleden de nodige perspectieven kunnen aanbieden.

Niet enkel de lokale besturen zijn belangrijk, ook de NGO's vervullen een onvervangbare rol in het milieubeleid. Het is voor mij belangrijk dat in dit proces de NGO's hun positie kunnen uitbouwen en versterken tussen de verschillende overheden. Net zoals met de lokale besturen verkies ik om hen als een partner te behandelen. En, met partners maak je afspraken. Ik verkies om hen een verantwoordelijkheid toe te bedelen, en gelijktijdig te steunen. Voorbeelden zijn de inspanningen die gevraagd worden in het kader van het erosiebesluit en het pesticidenbesluit. Voor de NGO's treden vanaf 1 januari 2004 twee nieuwe besluiten in werking. Ook worden de financiële middelen gevoelig verhoogd.

7. Drie topics

7.1. Water, voor nu en later

We beseffen niet altijd dat water levensnoodzakelijk is. Hier stroomt het eindeloos uit de kraan, elders, vooral in ontwikkelingslanden is het weinig of niet beschikbaar, en voert men er oorlog voor. Elke dag opnieuw, op talloze plaatsen.

Waterbeleid is voor iedereen belangrijk. Het probleem is eenvoudig: ofwel is de kwaliteit slecht, ofwel is er te veel, ofwel is er te weinig.

Om goede resultaten te kunnen behalen, moeten we glasheldere doelen formuleren en éénduidige afspraken maken. Op 9 juli 2003 schreef het Vlaamse parlement geschiedenis in het Vlaamse waterbeleid.¹ Het parlement heeft het kader goedgekeurd voor een duurzaam beheer van de watersystemen en van de watervoorraden: het Decreet Integraal Waterbeleid. Ik ga, in overleg met mijn collega's bevoegd voor mobiliteit en ruimtelijke ordening, zo spoedig mogelijk werk maken van een uitvoeringsbesluit dat de noodzakelijke instrumenten, structuren en procedures regelt. Ik denk o.m. aan de invoering van de watertoets en het installeren van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW). Ook wil ik werk maken van de bekkenbesturen, de bekkenraden en de waterschappen. Duurzame ontwikkeling uit zich o.m. in een weloverwogen handelen. Met het nieuwe decreet in de hand kan ik dan ook de volgende stappen zetten: maken van de waterbeleidsnota, (deel)bekkenbeheerplannen en stroomgebiedbeheerplannen. Een proces dat moet afgerond zijn eind 2009. Mede dankzij de samenwerkingsovereenkomst, milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling, verwacht ik dat de lokale besturen kunnen opschieten met het proces van de deelbekkenbeheerplannen. Enkel door samen te werken kunnen we dit proces goed afronden.

De kwaliteit van de Vlaamse oppervlaktewateren verbetert geleidelijk. Cijfers onderbouwen dit. Naast het verzamelen van de metingen, vind ik het noodzakelijk de gegevens tijdig en correct aan derden, ook internationaal, te bezorgen.¹ Vervuiling voorkom je, en als dat niet meer lukt dan pak je ze aan de bron aan. Voor de industrie werk ik met een responsabiliseringsbeleid: medeverwerking onder bepaalde voorwaarden op een RWZI waar mogelijk en waar nodig een afkoppeling van de riolering en zelfzuivering door het bedrijf. Voor de landbouw ga ik door met de verdere uitbouw van het grond- en oppervlaktewatermeetnet opdat de afbakening van de kwetsbare gebieden kan worden aangepast en verfijnd. Voor de burgers ligt de bal bij de gemeentebesturen. Uiteraard kunnen ze dit niet alleen aan, en zal ik hen verder subsidiëren. Ook in 2004 zal een extra inspanning worden geleverd voor de financiering van de rioleringen. Ik voorzie 50 miljoen euro bovenop de reguliere middelen die recurrent voorzien worden.² Bovendien werkt de administratie volop aan een proefproject om een aantal kleine waterzuiveringsinstallaties te plaatsen. Op die

¹ Met redenen omklede motie tot besluit van de op 20 maart 2003 door mevrouw Marleen Van den Eynde in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het rapport van de Verenigde Naties betreffende de waterkwaliteit in België. 1631 (2002-2003) – Nr. 2 tekst aangenomen door de plenaire vergadering.

² Met redenen omklede motie tot besluit van de op 20 maart 2003 door de heer Erik Matthijs in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Vera Dua Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw, over de verdere uitvoering van de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur en de ermee verbonden uitbouw van de gemeentelijke rioleringsnetten. 1633 (2002-2003) - Nr. 2 tekst aangenomen door de plenaire vergadering.

manier geef ik de aanzet om de waterzuivering in de landelijke gebieden structureel aan te pakken.

Waterzuivering is een proces met diverse partners. Het is aangewezen dat de diverse partners duidelijk weten welke taken er moeten vervuld worden en wat verwacht wordt. Daartoe is het noodzakelijk om Vlaanderen te zoneren. Voor dit proces werd een traject uitgezet. Er werd gestart met de opmaak van een zoneringsmethodiek. Doel is éénduidig te kunnen vastleggen welk deel wordt aangepakt met behulp van een grootschalig systeem, een kleinschalig systeem of een IBA. Deze zonering heeft gevolgen voor het vaststellen van de verantwoordelijkheden, en het aflijnen van de gewestelijke, gemeentelijke, en de privé-taken. Hier is nog een hele weg af te leggen, maar het is noodzakelijk iedere speler in dit proces duidelijkheid te verschaffen over zijn verplichtingen en de financiële consequenties ervan.² Aquafin zal hierbij ook in de toekomst een belangrijke rol blijven spelen. Daarvoor is het essentieel dat er duidelijkheid komt over de conformiteit van het huidige Aquafin met de Europese regelgeving inzake de interne markt. Mijn diensten hadden hierover op 24 oktober een eerste gesprek met de Europese Commissie. Er wordt afgesproken dat er tegen eind dit jaar duidelijkheid is in dit dossier. De opmaak van een investeringsprogramma opdragen aan Aquafin is dan ook geen echte doelstelling maar wel een middel. Veel belangrijker is immers de wijze waarop het opgemaakt wordt. Totnogtoe was de Europese richtlijn Stedelijk afvalwater steeds het uitgangspunt. Toch dient er meer dan ooit een relatie gelegd met het integrale waterbeleid. Om die reden moet het geheel dan ook passen in de (deel)bekkenvisie die moet uitgewerkt worden. Het kwaliteitsluik van de bekkenplannen wordt nog te weinig gehanteerd als een sturingsinstrument voor de uitbouw van de infrastructuur. In de integrale benadering moet een investeringsprogramma dan ook worden opgehangen aan het kwaliteitsluik van het bekkenbeheerplan.

Een probleem dat aandacht verdient is het probleem van de gemengde afvoer van regenwater en afvalwater ("Scheiden is dé toekomst"). Niet alleen veroorzaakt dit in dichtbevolkte gebieden zware wateroverlast na felle regenbuien, het zorgt ook voor een slechte werking van de zuiveringsinstallaties en bijgevolg een verhoogde verontreiniging van beken en grachten. Oorzaak zijn de al te frequent werkende overstorten. Deze gemengde afvoer van hemelwater en afvalwater ligt ook aan de basis van de verdroging. Hemelwater hoort thuis in de bodem, in grachten en in beken. Het moet vertraagd worden afgevoerd naar onze rivieren. Alleen zo kan verdroging voorkomen worden en kan het afvalwater op een goede wijze gezuiverd worden. Ik zal daarom prioriteit verlenen aan zuiverings- en rioleringsprojecten die hiermee rekening houden.

De strijd tegen wateroverlast wordt verder gevoerd. Het modelleren van de waterlopen moet in 2004 beëindigd zijn, opdat overal in Vlaanderen de kans op wateroverlast kan worden bepaald. Aansluitend moet bij de opmaak van de bekkenbeheerplannen de afweging gemaakt worden waar men ruimte biedt aan waterlopen via overstromingsgebieden, en waar bijzondere beschermingsmaatregelen aangewezen zijn. Ik ben er van overtuigd dat uitgerekend die

² Met redenen omklede motie tot besluit van de op 20 maart 2003 door de heer Erik Matthijs in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Vera Dua Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw, over de verdere uitvoering van de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur en de ermee verbonden uitbouw van de gemeentelijke rioleringsnetten. 1633 (2002-2003) - Nr. 2 tekst aangenomen door de plenaire vergadering.

ruimte voor water me tal van mogelijkheden biedt om gelijktijdig de wateroverlast te beperken³ en de natuur meer kansen te bieden.

De toestand van sommige grondwaterlagen, vooral de Sokkel en Kolenkalk in het zuiden van Oost- en West-Vlaanderen blijft onrustwekkend. Daarom heb ik ingegrepen. Het subsidiebesluit voor de aanleg van grijswatercircuits voor de industrie werd principieel goedgekeurd door de regering. De eerste projecten, onder meer de recyclage van het effluent van waterzuiveringsstations tot industriewater, moeten in de nabije toekomst vorm krijgen. Dat moet helpen het oppompen van grondwater stelselmatig af te bouwen. Voor alle duidelijkheid, ik ben me bewust van de kwaliteit van het grijswater, en zal er dan ook nauwlettend op toezien dat het niet voor huishoudelijk gebruik kan worden aangewend. Onlangs nog was men in Nederland genoodzaakt om op een dergelijke beslissing terug te komen. Om er voor te zorgen dat het grijswater competitief is met het grondwater zal ik gebruik maken van subsidies, heffingen en vergunningen.

Waterbeleid is echter geen zaak van de overheid alleen. Elke doelgroep heeft hierin zijn taak, zijn rol, en ook zijn verantwoordelijkheid. Enkele jaren geleden werd een grootscheepse sensibilisatiecampagne opgezet. In 2004 gaat een nieuw luik van de campagne 'Water: elke druppel telt' van start. Net zoals in de energiesector ga ik de positie van elke gebruiker van drinkwater versterken. Elke klant zal de kostprijs en de service van de diverse maatschappijen kunnen vergelijken. Op die wijze kan de klant genieten van de beste service aan de beste prijs. Bovendien zal ik er voor zorgen dat de rechten, en uiteraard ook de plichten, van gebruikers en leveranciers éénduidig worden vastgelegd.

Vandaag betaalt het Vlaams Gewest 21% BTW op de facturen van Aquafin. Een doorrekening ervan via de drinkwatermaatschappijen kan dit probleem vermijden. Ik zal dit spoor laten onderzoeken. Trouwens, om de vele kosten voor de waterzuivering concreet te kunnen doorrekenen, is een sterke economische regulator nodig. Ik zal nagaan of de reguleringsinstantie, zoals voorzien in het decreet inzake water voor menselijke aanwending, in die zin kan uitgebreid worden voor de waterzuivering.

7.2. Afval, trop is te veel

Jaren na elkaar waren mijn voorgangers genoodzaakt te vertellen dat de gemiddelde Vlaming alweer meer afval had geproduceerd. Vorige maand werden de definitieve cijfers voor 2002 bekend gemaakt: een daling van de afvalberg met 0,2%. Voor de eerste maal kunnen we dus vaststellen in Vlaanderen dat de hoeveelheid geproduceerd afval daalt, en dat terwijl het BNP stijgt. Een heuglijke vaststelling.

De hoeveelheid ingezamelde afvalstoffen bestaat grotendeels, ruim tweederde, uit selectief ingezamelde fracties. De Vlaming scoort dan ook uitzonderlijk goed als sorteerder. Daar staat tegenover dat in tal van enquêtes zwerfvuil mensen het meest irriteert, een onmiskenbaar signaal voor overheid én burger.

³ In het kader van de wateroverlast werd door de heren Patrick Lachaert en Jacky Maes, mevrouw Isabel Vertriest en de heer Jos Bex een voorstel van resolutie ingediend betreffende het gebruik van waterdoorlatende betonproducten. 1227 (2001-2002). Over dit thema werd een collectief onderzoeksvoorstel goedgekeurd door IWT-Vlaanderen, dat tot april 2007 loopt. Naast een literatuurstudie zijn ook in situ metingen op een nieuw aan te leggen parkeerterrein voorzien. Dit alles moet resulteren in onder meer aanbevelingen voor ontwerp, plaatsing en onderhoud van doorlatende verhardingen.

Het eerder ingevoerde stortverbod voor huishoudelijke afvalstoffen wil ik onverkort handhaven.

Dat het sleutelwoord preventie is kan uiteraard niemand om heen. Daarna volgt hergebruik en dan komt recyclage. Juist omdat iedere Vlaming hierin een eigen rol en eigen verantwoordelijk heeft, vind ik dat we als Vlaamse overheid vooral stimulerend moeten werken. Daarom wil ik het thuiscomposteren aanmoedigen en het netwerk en de afzet van de kringwinkels stimuleren. Gelijktijdig wil ik de tewerkstelling in de kringloopcentra behouden of uitbouwen. Dat komt bovendien ten goede aan een groep mensen die het niet makkelijk hebben in onze maatschappij.

Een planmatige aanpak is voor mij een uitdrukkelijke keuze. De beleidslijnen voor de aanpak van het huishoudelijk afvalprobleem liggen vast in het definitief vastgestelde Huishoudelijk afvalstoffenplan 2003-2007⁴. Rond bagger- en ruimingsspecie, hoog calorisch afval en houtafval werden in het afgelopen jaar stappen ondernomen. Voor bouw- en sloopafval is er een nieuw plan in voorbereiding. Via de planning zal ik onder meer de afvalstromen zo precies mogelijk in kaart laten brengen. Dat is de basis van het beheer van alle afvalstromen. In het plan Huishoudelijke afvalstoffen werd het streefdoel vastgelegd om uiterlijk in 2007 150 kg huishoudelijk restafval per inwoner te halen. In 2003 willen we uitkomen op minder dan 165 kg. In 2002 slaagden we er samen in om de afvalberg te laten krimpen. Intussen kan ik vaststellen dat de Vlamingen intense inspanningen leveren om afval selectief in te zamelen. Een inspanning die ik erg waardeer.

Ondanks deze inspanningen stel ik vast dat het zwerfvuil in Vlaanderen tot irritatie leidt. Veel zwerfvuil bestaat uit verpakkingsafval. In Vlaanderen werd de taak om in te staan voor de financiering van het verwerken/recycleren van verpakkingsafval toevertrouwd aan FOST-Plus. Ik wil van het aflopen van de erkenning van FOST-Plus, eind 2003, gebruik maken om verschillende delen in het systeem van FOST-Plus ter discussie te stellen bij de Interregionale Verpakkingscommissie. Centraal daarbij staat dat FOST-Plus en de volledige verpakkingsindustrie meer inspanningen moeten leveren voor het voorkomen van afvalstoffen, het gebruik van herbruikbare verpakkingen en het vermijden van verpakkingsafval als zwerfvuil. Ik zal met de bedrijfsfederaties een gezamenlijke strategie ontwikkelen om zwerfvuil te voorkomen. Ik verwacht een inspanning van de burgers, maar ook van de bedrijfsfederaties en FOST-Plus. Ik zal onderzoeken in welke mate de financiering van FOST-Plus afhankelijk kan worden gemaakt van de hoeveelheid zwerfvuil en van de inspanningen voor preventie en hergebruik. Voor de burgers zal ik uitzoeken welke initiatieven ik kan nemen om positieve inspanningen te belonen.

In 2003 kwam het nieuwe subsidiebesluit op volle toeren. Inmiddels werden 117 dossiers ingediend voor een totaal bedrag van 15,6 miljoen Euro.

Het vernieuwde subsidiëringsbeleid zal ook in 2004 een grote ondersteuning geven voor het afvalbeleid van de gemeenten. Het gaat om lokale initiatieven rond de verdere uitbouw en uitrusting van containerparken, de invoering van differentiële tarificatiesystemen, wijkcompostering, compostvaten en de diversificatie van de brengmethode, bv. via ondergrondse containersystemen in verstedelijkte omgevingen, investeringen in afvalpreventieprojecten zoals de aanschaf van herbruikbare bekertjes, compostvaten, herbruikbare winkeltassen,...

⁴ De aanbevelingen in verband met het ontwerp van uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 2003-2007 in het voorstel van resolutie van de heren Johan Malcorps, Jacky Maes en Patrick Lachaert zijn hierin verwerkt.

Subsidies zijn er niet enkel voor lokale overheden, ook voor bedrijven. De preventie- en stimuleringsprogramma's, zoals het Presti 4 - en Presti 5-programma, worden verder gezet. Voor de bedrijven voorzie ik ook heel wat sensibilisatie via bedrijfsfederaties, kamers van koophandel, GOM's (of hun opvolgers), ... Vanuit de overheid speelt STIP (= het sturingspunt voor afval- en emissiepreventie) hier een centrale rol in. Het Steunpunt zal zijn activiteiten verder uitbouwen. Bovendien wil ik binnenkort milieubeleidsovereenkomsten afsluiten, of de bestaande aanpassen, met de industrie onder meer over papier, autowrakken, en droogkuis.

Op federaal niveau wil men via de bestaande financiële instrumenten extra inkomsten genereren voor de financiering van de inzameling en verwerking van landbouwkrengen. Deze inkomsten zullen ten goede komen van het Vlaams gewest en worden gedragen door de hele vleeskolom. Met deze inkomsten kan het gewest verder de inzameling en verwerking van krengen mee financieren. Daarvoor is er 4,5 miljoen euro opzij gezet.

7.3. Natuur en bos, mag het iets meer zijn?

Natuur- en bosbeleid is geen zaak van de overheid alleen. Burgers, zowel individueel als in specifieke doelgroepen, hebben hierin tal van kansen. Via overleg kunnen ze samen met de overheid de doelen vastleggen. Via subsidies maakt de overheid de inrichting van gebieden makkelijker.

De afgelopen jaren kocht de Vlaamse overheid veel natuurgebieden. In vier jaar verdubbelde de oppervlakte natuurreservaten bijna, tot een totale oppervlakte van 13.000 ha. Een historische verhoging. Daarmee is geschiedenis geschreven in het Vlaamse natuurbeleid. Naast de verwerving van natuurterreinen wil ik ook inspanningen leveren opdat particulieren een meer natuurgericht beheer gaan voeren op hun privé-gronden. Verschillende initiatieven heb ik hiertoe opgezet. Om de bebossing van landbouwgronden door particuliere eigenaars aantrekkelijker te maken, werd een aangepast besluit gepubliceerd. De vergoeding hiervoor ligt nu ook hoger. Daarnaast kunnen landbouwers nu ook rekenen op een degelijke, want langer lopende inkomensondersteuning.

Aankoop en beheer blijven steunpilaren van mijn beleid, waarbij het beheer van natuur- en bosgebieden ofwel door de overheid wordt uitgevoerd, ofwel aan derden wordt toevertrouwd. Het partnerschap met de terreinbeherende natuurverenigingen, die 7.924 van de 12.993 hectare natuurreservaten in Vlaanderen beheren, wordt verbeterd. Hiertoe treedt vanaf 1 januari 2004 een vernieuwd reservatenbesluit in werking.

Om effectieve stappen op het terrein te kunnen zetten is het aangewezen dat het buitengebied afgebakend is. Daarom heb ik mijn collega bevoegd voor ruimtelijke ordening gevraagd de afbakeningsprocessen te starten. Ik hoop en verwacht dat de tweede fase van de afbakening van het buitengebied en de gelijktijdige en evenwaardige afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur geen bijkomende vertraging ondervinden.

De goedkeuring van het Vlaams Ecologisch Netwerk bevat een kaart, maar, vooral ook begeleidende uitvoeringsbesluiten. Samen zijn ze de basis voor het gebiedsgericht natuurbeleid. Ik zal de opdracht geven om enkele proefprojecten te starten. De resultaten zullen inspirerend zijn voor de aanpak elders in Vlaanderen. Doel is in deze gebieden de natuur te beschermen en verder te laten ontwikkelen. Geen zaak voor de Vlaamse overheid alleen. Daarom zal ik een stuurgroep oprichten. Eigenaars, gebruikers, lokale besturen, verenigingen, ..., kunnen samenwerken om in onderling overleg de maatregelen af te spreken. Het geheel van maatregelen wordt in een natuurrichtplan gegoten.

Eigenaars en beheerders die willen deelnemen aan de realisatie van het natuurrichtplan, kunnen tot 90% van de kosten vergoed krijgen. Daartoe werden nieuwe subsidieregelingen voorbereid. Ook voor specifieke doelgroepen werden instrumenten uitgewerkt zodat de drempel om te participeren aan een natuurgericht beheer wordt verlaagd. Zo zijn beheersovereenkomsten beschikbaar voor landbouwers en ik stel vast dat een steeds ruimere groep participeert. Daarom is een nieuw uitvoeringsbesluit goedgekeurd door de Vlaamse regering waarin nieuwe beheerspakketten worden uitgewerkt, zoals het botanisch beheer. Het is de bedoeling om nieuwe beheerspakketten uit te werken, bv. voor soortenbescherming. Landbouwers die door een aangepast akkerbeheer de laatste populaties wilde hamsters meer kansen bieden, kunnen rekenen op financiële steun. Bovendien start ik in 2004 met de opmaak van nieuwe soortenbeschermingsplannen.

De hoofdlijnen en de aanpak van het bosbeleid zijn gelijklopend met het natuurbeleid. Het einddoel, het duurzaam multifunctioneel bos en een hogere biodiversiteit, wordt ons aangereikt vanuit de internationale context. In het vorige decennium verloor Vlaanderen gemiddeld 600 ha bos per jaar. Mede dank zij diverse wetgevende initiatieven werd de ontbossingsgolf gestopt. In Vlaanderen werd in de periode 2000 tot 2003 en nettogroei opgetekend van ongeveer 500 ha.

Omdat de bal niet enkel bij de overheid ligt, willen we de eigenaars stimuleren. Daarom werden voor de bouseigenaars nieuwe uitvoeringsbesluiten goedgekeurd. De subsidieprogramma's voor het beheer en de opmaak van bosbeheersplannen werden verbeterd en zijn sinds dit jaar van toepassing. Om de samenwerking tussen de vele eigenaars van kleine bospercelen te steunen en te verbeteren, zal ik verder werk maken van de bosgroepen. Het uitvoeringsbesluit werd pas goedgekeurd. Einddoel is 19 bosgroepen in Vlaanderen. Uiteraard ligt de keuze om mee te werken bij de eigenaar en kunnen ook openbare bouseigenaars toetreden. De bosgroep biedt vooral technische ondersteuning aan en begeleidt eigenaars bij vergunningen en subsidieaanvragen. Om eigenaars te stimuleren hun bos te beheren volgens de criteria duurzaam bosbeheer, werd dit jaar een decreet goedgekeurd om hen in dat geval vrij te stellen van successierechten. De overheid zal ondertussen verder werken aan een systeem van vrijwillige groeps-certificering waardoor duurzaam beheerde bossen en het hout dat daaruit afkomstig is op een betaalbare manier over een internationaal eco-label zullen kunnen beschikken.

8. Regulier beleid: doe verder en kijk om

Tot slot wil ik nog enkele punten onder de aandacht brengen.

Mestbeleid

Voor het mestbeleid werk ik op twee sporen. Eensdeels wil ik verder werken met het voorliggende mestdecreet en de hieraan gekoppelde mestactieplannen³. Ik ben me er van bewust dat de huidige regelgeving aanleiding geeft tot tal van vragen om ze te wijzigen, en dit vanuit diverse maatschappelijke hoeken⁴. In de huidige juridische situatie hecht ik dan ook meer belang aan de resultaten op het terrein dan aan het bijschaven van de bestaande regelgeving. Daarom hecht ik veel belang aan de uitbouw van het grondwatermeetnet in Vlaanderen, conform de eerdere afspraken over de afbakening van kwetsbare gebieden zoals aangegeven in de nitraatrichtlijn.

Anderdeels heb ik inmiddels de opdracht gegeven om het mestprobleem als geheel te herbekijken. De complexiteit van de regelgeving, in combinatie met een ingewikkeld administratief proces, noopt me er toe de efficiëntie en de effectiviteit van alle ingezette middelen opnieuw te beoordelen.

Ecologisch Fonds

In de milieubegroting wordt het Ecologisch Fonds opgericht. Dit fonds combineert bestaande uitgaven en middelen rond bodemsaneringen die nu verspreid zitten over de begroting. Het is een rollend fonds dat gespijsd wordt vanuit het Mina-fonds, het FFEU, eigen ontvangsten, het saldo van het investeringsfonds en de middelen van de GIMV. Het fonds zal maximaal kunnen beschikken over 55 miljoen euro. Het zal dan ook zorgen voor een concentratie van middelen en meer transparantie in de uitgaven. Bovendien zorgt dit systeem ervoor dat de overheid op een modernere manier zal kunnen inspelen op financieringstechnieken eigen aan brownfieldontwikkelingen. Niet langer dienen jaarlijks voorziene budgetten inderhaast te worden vastgelegd maar nu kan in functie van de concrete dossiers een timing worden aangehouden. Dit zorgt voor een betere behandeling van dossiers en kan er anderzijds toch ook sneller worden ingespeeld op opportuniteiten.

VMH

In de loop van dit jaar werden alle voorziene participaties van de Vlaamse Milieuholding verkocht. Ondanks de ongunstige marktvoorwaarden resulteerde dit in een positieve eindbalans. Na goedkeuring door het parlement van het decreet ter herstructurering kunnen de overblijvende aandelenpakketten worden overgebracht naar de PMV. Onder de voorwaarden zoals bepaald door de regering zal het overheidsaandeel in Indaver worden verkocht.

³ Voorstel van resolutie van de heren Jos De Meyer en Jef Van Looy, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever en de heren Gerald Kindermans en Jan Laurys betreffende de behandeling van de bezwaren in verband met de nutriëntenhalte. 1186 (2001-2002)

⁴ Met redenen omklede motie tot besluit van de op 17 oktober 2002 door de heer Jos De Meyer in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het tekort aan mestverwerkingsinstallaties. 1359 (2002-2003) – Nr. 2 tekst aangenomen door de plenaire vergadering. Hierin wordt onder meer aandacht gevraagd voor een aanpassing van Vlarem II, certificering van kleinschalige mestverwerkingsprojecten,...

9. Slot

Ik heb de krijtlijnen van mijn beleid voor het volgende werkjaar geschetst en stilgestaan bij realisaties van de afgelopen jaren. Zonder discussie werd er goed en degelijk werk geleverd, zowel door de administratie (Vlaams en lokaal) als door tal van bedrijven en burgers. Die degelijke resultaten wil ik consolideren en daarom het gevoerde beleid verderzetten.

Ter herinnering, de oppervlakte natuurgebied verdubbelde, de ontbossingsgolf werd stopgezet en voor het eerst nam de bosoppervlakte toe, voor het eerst daalde de productie van huishoudelijke afvalstoffen, de milieuregelgeving werd vereenvoudigd en wordt toegankelijker gemaakt, de lokale besturen en de NGO's werden meer betrokken bij het beleid en de financiële middelen werden verdubbeld, de juridische grondslag voor een integraal waterbeleid werd gelegd, de rio-kredieten werden verhoogd, ...

Kortom, als de bevoegde ministers voor leefmilieu er in slagen om ook voor de volgende legislaturen de vereiste budgetten voor leefmilieu te behouden of te optimaliseren, dan verhogen de kansen aanzienlijk op een leefbaar Vlaanderen, waar het goed is om te wonen, te werken en te genieten, kortom, te leven.

Ludo SANNEN,

Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking